

Politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver - en oversigt

Politimyndigheden

Politiets formål er efter lov om politiets virksomhed at virke for tryghed, sikkerhed, fred og orden i samfundet. Politiet skal fremme dette formål gennem forebyggende, hjælpende og håndhævede virksomhed.

Landet er inddelt i 12 politikredse der ledes af en politidirektør samt politikredsene i Grønland og på Færøerne, der ledes af en politimester.

Justitsministeren er efter retsplejelovens § 108, politiets øverste foresatte. Ministeren udøver sine beføjelser gennem Rigspolitchefen og politidirektørerne.

Rigspolitchefen har efter retsplejelovens § 109 ansvaret for politiets virksomhed i hele landet.

Politiets personale- og økonomiforvaltning m.v. er underlagt Rigspolitchefen. Denne fører desuden tilsyn med politidirektørernes almindelige måde at tilrettelægge politiets arbejde på og giver almindelige bestemmelser for dette. Disse bestemmelser udgives i Rigspolitchefens Kundgørelsessamling.

Anklagemyndighedens organisation og opgaver

Anklagemyndighedens opgaver og organisation er beskrevet i retsplejelovens kapitel 10 (§§ 95 - 107). Anklagemyndigheden består af Rigsadvokaten, statsadvokaterne og politidirektørerne.

Anklagemyndighedens opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i retsplejeloven. De overordnede målsætninger for denne opgave er beskrevet i retsplejelovens § 96, stk. 2. Her står det, at anklagemyndigheden skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. Derved skal anklagemyndigheden påse, at de strafskyldige drages til ansvar. Den skal også sikre, at uskyldige ikke bliver retsforfulgt ("objektivitetsprincippet").

Anklagemyndigheden er underlagt justitsministeren, der fører tilsyn med de offentlige anklagere. Justitsministeren kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres opgaver, og ministeren kan give disse pålæg om at behandle konkrete sager. Justitsministeren behandler endvidere klager over afgørelser, der er truffet af Rigsadvokaten som 1. instans.

Rigsadvokaten

Rigsadvokatens opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 99. Ifølge den varetager Rigsadvokaten straffesager ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret. Rigsadvokaten er de øvrige anklageres overordnede og fører tilsyn med dem.

Rigsadvokaten fastsætter endvidere bestemmelser om, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres opgaver. Disse generelle instrukser udgives blandt andet i Rigsadvokatens Meddelelser. Rigsadvokaten har f.eks. i Meddelelse 3/2002 fastsat nærmere retningslinjer om påtalekompetencen og forelæggelsesregler mv. for anklagemyndigheden.

Rigsadvokaten kan desuden give de offentlige anklagere pålæg om at behandle konkrete sager.

Rigsadvokaten behandler også klager over afgørelser, der er truffet af statsadvokaterne som 1. instans.

Anklagemyndighedens personale-, uddannelses- og økonomiforvaltning varetages af Rigsadvokaten.

Statsadvokaterne

Statsadvokaternes opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 101. Her står det, at statsadvokaterne varetager straffesager ved landsretterne, herunder anke- og nævningesager og stillingtagen til spørgsmålet om anke af byretsafgørelser. Statsadvokaterne fører endvidere tilsyn med politidirektørernes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser, der er truffet af politidirektørerne vedrørende strafforfølgning.

Statsadvokaterne kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan politidirektørerne skal udføre deres opgaver som offentlige anklagere. De kan også give pålæg om behandlingen af konkrete sager, blandt andet ved at pålægge politidirektørerne at begynde, fortsætte, undlade eller standse forfølgningen i en konkret sag.

Statsadvokaternes forretninger er fordelt mellem seks regionale statsadvokater, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet og Statsadvokaten for Særlig Internationale Sager. Der henvises til Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1420 af 13. december 2006, der er anført nedenfor.

Statsadvokaterne behandler desuden sager om erstatning i forbindelse med strafferetlig forfølgning (retsplejelovens kapitel 93 a) og klager over politiet (retsplejelovens kapitel 93 b - 93 d).

Statsadvokaterne fører tilsyn med længden af strafferetlige foranstaltninger, som psykisk afvigende kriminelle er blevet idømt, og tager herunder også stilling til spørgsmålet om friheder efter ”frihedscirkulæret”.

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet varetager for hele landet forretningerne vedrørende økonomiske forbrydelser, der har et særligt betydeligt omfang eller er led i organiseret kriminalitet mv.

Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager varetager for hele landet forretningerne vedrørende internationale straffesager, herunder navnlig om folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser mv. i udlandet.

Politidirektørerne

Politidirektørernes opgaver som anklagemyndighed er beskrevet i retsplejelovens § 104.

Politidirektørerne og de offentlige anklagere, der er ansat hos disse, fungerer som anklagemyndighed ved byretterne. Politidirektørerne har således – ved siden af ledelsen af politiet - ansvaret for politikredsens efterforskning og den lokale anklagemyndigheds virksomhed.

Ved lov om anklagemyndighedens struktur (L 385/1992) blev den almindelige påtalekompetence i straffesager ændret. Påtalen hører nu som udgangspunkt under politidirektørerne.

Politidirektøren skal dog efter bestemmelserne i retsplejeloven og anklagemyndighedens forelæggelsesregler, herunder Rigsadvokatens Meddelelse 3/2002, forelægge en række sager for statsadvokaten, inden der rejses tiltale m.v.

Politidirektøren skal f.eks. forelægge sager, hvis der kan rejses begrundet tvivl om politidirektørens habilitet, hvis ansatte i politiet er blevet forurettet i tjenesten, eller hvis sigtede har indgivet klage over, at politiet har anvendt særlige efterforskningsskridt. Dog undtages klart grundløse klager over efterforskningsskridt, der er godkendt af retten. Politidirektøren skal f.eks. også forelægge sager mod psykisk afvigende kriminelle, sager mod advokater, samt visse særlovssager, f.eks. sager hvor der er uenighed mellem politidirektøren og særmyndigheden omkring tiltalens udformning.

Kompetenceændringen blev koblet sammen med en udvidelse af statsadvokaternes pligt til almen kontrol og tilsyn med politikredsenes arbejdstilrettelæggelse og sagsbehandling. Ved at give statsadvokaterne mulighed for af egen drift eller efter en klage at kunne tage afgørelser op til fornyet behandling, tilgodeses hensynet til en ensartet sagsbehandling.

Rigsadvokaten har i Meddelelse 4/2004 udsendt en meddelelse om kvalitetssikring af og tilsynet med straffesagsbehandlingen i politikredsene.

Bekendtgørelse nr. 1420 af 13. december 2006:

Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne

§ 1

I bekendtgørelse nr. 1146 af 13. december 2002 om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne foretages følgende ændringer:

1. § 1 affattes således:

»§ 1. Fordelingen af forretningerne mellem de regionale statsadvokater er følgende:

1) *Statsadvokaten for Nord- og Østjylland* varetager i Vestre landsretskreds forretningerne vedrørende Nordjyllands Politi og Østjyllands Politi. Embedskontoret for statsadvokaten for Nord- og Østjylland er i Aalborg.

2) *Statsadvokaten for Midt-, Vest- og Sydøstjylland* varetager i Vestre landsretskreds forretningerne vedrørende Midt- og Vestjyllands Politi samt Sydøstjyllands Politi. Embedskontoret for statsadvokaten for Midt-, Vest- og Sydøstjylland er i Viborg.

3) *Statsadvokaten for Fyn, Syd- og Sønderjylland* varetager i Østre landsretskreds forretningerne vedrørende Fyns Politi og i Vestre landsretskreds forretningerne vedrørende Syd- og Sønderjyllands Politi. Embedskontoret for statsadvokaten for Fyn, Syd- og Sønderjylland er i Sønderborg.

4) *Statsadvokaten for Midt-, Vest- og Sydsjælland, Lolland og Falster* varetager i Østre landsretskreds forretningerne vedrørende Midt- og Vestsjællands Politi samt Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi. Embedskontoret for statsadvokaten for Midt-, Vest- og Sydsjælland, Lolland og Falster er i København.

5) *Statsadvokaten for Nordsjælland og Københavns Vestegn* varetager i Østre landsretskreds forretningerne vedrørende Nordsjællands Politi og Københavns Vestegns Politi. Embedskontoret for statsadvokaten for Nordsjælland og Københavns Vestegn er i København.

6) *Statsadvokaten for København og Bornholm* varetager i Østre landsretskreds forretningerne vedrørende Københavns Politi og Bornholms Politi. Embedskontoret for statsadvokaten for København og Bornholm er i København.«

§ 2

Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2007.

Justitsministeriet, den 13. december 2006

Lene Espersen